

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarisi izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste,
če se tiska enkrat 14 h
" " " dvakrat 12 "
" " " trikrat 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Podpirajte svoje strokovno časopisje! Agitirajte zanje in mu pridobivajte novih naročnikov! — Ponovno pozivljamo vsa učiteljska društva, naj v polni meri store svojo dolžnost! — Drugi nas ne podpirajo, podpirati se moramo sami! — Vsi na delo!

Usoda učiteljskih plač v parlamentu.

Dunaj, 28. febr. 1913.

Včeraj je padla v finančnem odseku državnega zbora kocka... Navajamo suho dejstvo. Zgodilo se je tako:

Ko je finančni odsek dokončal totalizaterski davek, je hotela odsekova večina razpravo preložiti na naslednji dan. Socialni demokratje pa so predlagali, naj poročevalec dr. Steinwender še istega dne popoldne predloži delavnim strankam svoje ustno poročilo, da se morejo potem takoj v naslednji seji začeti meritorna posvetovanja. Pododsek je imel popoldne zopet sejo. Dr. Steinwender ni mogel takoj podati svojega poročila. Socialni demokrat dr. Renner je izjavil, da vendar ne gre, da bi takoj začeli razpravljati o dotacijskem zakonu. Predvsem morajo priti v razpravo predlogi poslancev Pacherja, Waldnerja in Glöckla o regulaciji učiteljskih plač, kar pa je v nasprotju s predlogom referenta dr. Steinwenderja, ki noče, da bi se dotacije deželam vporabile za regulacijo učiteljskih plač, temveč v svrhu sanacije deželnih financ. Poslanec dr. Renner je predlagal, naj odsek takoj preide na razpravo o teh predlogih. Govornik je podudarjal, da ni v predlogu dr. Steinwenderja ničesar čuti o regulaciji učiteljskih plač, zaradi tega je usoda denarja, ki ga nakažejo posameznim deželam, popolnoma negotova. Zahteval je, da ne smejo dežele tega denarja porabiti v nobeno drugo svrhu, ampak samo za regulacijo učiteljskih plač.

Ta predlog pa je propadel. Zanj so glasovali samo socialni demokrati in Rusini.

Izvajanjem referenta dr. Steinwenderja se je pridružil tudi dr. Sušteršič.

Z druge strani nam poročajo: Pred razpravo o dotacijskem zakonu so zahte-

vali v finančnem odseku socialno demokratski poslanci dr. Renner, dr. Diamond in Winarsky, da se pred razpravo o ključu za dotiranje dežel vzamejo v pretres predlogi o regulaciji učiteljskih plač. Prav trdno je treba zagotoviti, da se od države deželam nakazani denar mora porabiti le za regulacijo učiteljskih plač. Toda večina — 28 glasov proti 6 glasovom — je predlog socialnih demokratov odklonila in začela razpravo o dotacijski predlogi. S socialnimi demokrati so v priloge učiteljskega glasovali le Rusini. Vsi nacionalni in klerikalni poslanci — Germani in Slovani pa so glasovali proti učiteljstvu.

Prejeli smo še to-le poročilo: Ključ, po katerem se bodo delili državni prispevki posameznim deželam, je dobljen. Iz govora finančnega ministra pl. Zaleskega je, kar se tiče posebno učiteljskih plač, povzeto, da znašajo te, izvzemši Dunaj, 140 milijonov. Skupna svota deželam nakazanih državnih prispevkov znaša približno 100 milijonov, to je skoro polovica izdatkov dežel za učiteljske plače po njih oglednem zvišanju. Minister trdno upa, da bo mali finančni načrt, če ne pred Veliko nočjo, vsaj kmalu po Veliki noči narejen in tudi v gosposki zbornici čim hitreje opravljen.

Tak je torej danes položaj. Iz tehničnih razlogov opuščamo vsak komentar. Sodbo naj si napravijo vsakdo sam. Predobro poznamo svoje prijatelje in neprijatelje, zato smo trdno uverjeni, da je za stvar najbolje, ako iz taktičnih ozirih objavljamo samo fakta. Bližnja prihodnost pouči vse naše učiteljstvo, da je naše ravnanje edino pravilno, uspešno in koristno.

Ves naš aparat je na vztrajnem delu. Zveza slovanskega učiteljstva in Nemška učiteljska zveza sta storili vse korake, ki se dajo storiti, da se reši, kar se da rešiti. Tudi mi smo s svoje strani v zvezi s poklicnimi faktorji, ki so o vsem poučeni in pripravljeni vse storiti, da učiteljstvo ne ostane praznih rok. Kakor že rečeno, več iz taktičnih razlogov sedaj ne moremo in ne smemo govoriti. Rečemo samo to-le: Zaupajte nam! Blaginja učiteljstva je naša suprema lex!

Vsaka neprevidnost bi utegnila povzročiti ogromno škodo. V tem revnem in odločilnem času je treba miru in raz-

sodnosti, da ne padc od nikoder na nas očitane: Vi ste krivi nesreče!

Ni več daleč čas, ko bo vsakomur lahko spoznati pravilnost našega postopanja!

Živi grobovi!

V zadnji številki smo se spomnili treh mrtvih grobov — naj se spomnimo danes dveh živih!

V naših vrstah imamo učiteljico, ki ima bolno hčerko že leta. V zadnjem času pa še težko bolnega očeta. Ko je prosila za podporo, ji je bila odbita — dobila pa jo je njena koleginja Slomškarica, da je šarila za najmodernejšim klobukom, in dobil je podporo Slomškar za zlate zobe in dobil jo je frančiškan, da se je peljal ogledat si svet! Ta sirota pa se muči in strada, ker se bori z vedno boleznijo. To je prvi živi grob!

Drugi živi grob je še hušji! Učitelj, družinski oče, se muči in le s težavo še vlačil dan za dnevom v šolo.

V srce nas boli, ko gledamo mučenika, kako se z naporom zadnjih svojih sil upira usodi!

Pa zakaj ne vzame dopusta — saj tako krut pa deželni šolski svet le ni, da bi mu odrekal nujno potrebni počitek!

Res je! Toda siromak ne sme — ne sme zaradi družine! Ako nastopi dopust, izgubi postranski zaslužek, v obrtni nadaljevalnici in pri posebni uri. Brez tega zaslužka pa mu je obstoj nemogoč — podpore pa pri deželnem odboru ne dobi, ker je mož napreden!

In tako je prepuščen usodi — in to je drugi živi grob, ki kriči po maščevanju! Da — zares — grozno bo maščevanje, ki pride nad glavo okrutnežev! In priti mora, ker božji mlini meljejo počasi — a meljejo dobro!

A kdo ve, koliko je še takih živih grobov?!

Važna razsodba.

Upravno sodišče je 12. februarja t. l. izreklo v neki odločbi sledeči temeljni pravni rek: Ako se katera začasno vpokojena učiteljica brez dovoljenja šolske oblasti omoži, se ji izguba pokojnine, dokler traja službena nesposobnost, sploh ne, po dokazani službeni sposobnosti pa le takrat izreče, ako se ji ne da kasneje

dovoljenja za možitev. Deželni šol. svet v Ljubljani je učiteljico Marijo Benedekovo v Kranjski gori začasno vpokojil, in sicer izprva do začetka 1912. S prošnjo z dne 2. oktobra 1910 je imenovana zaprosila okrajni šolski svet v Radovljici za dovoljenje za možitev z Ivanom Kačičem v Gorici, in se je z njim dne 20. novembra 1910 poročila, preden je imela dovoljenje za možitev. Z odlokom deželnega šolskega sveta v Ljubljani z dne 20. marca se je imenovani v zadevi njene možitve naznanilo: Po paragrafu 58. postave z dne 30. julija 1900 se smatra kot prostovoljna odpoved službe vsaka omožitev učiteljice, ki stori to brez dovoljenja okrajnega šolskega sveta, in prostovoljna odpoved službe jo oropa pravice do vpokojitve. Ministrstvo za bogočastje in uk ni ugodilo rekurzu učiteljice proti tej odločbi deželnega šolskega sveta na podlagi od nje doprinešenih razlogov, pač pa upravno sodišče, ki pravi: Ako predpisuje § 58., da morajo imeti učiteljice dovoljenje za možitev, in se smatra možitev brez dovoljenja kot prostovoljna odpoved službe, tedaj je pač tako po besedilu določbe »se smatra kot prostovoljna odpoved službe«, kakor tudi po vzrokih, na katerih temelji ta določba, nedvomljivo, da se ta določba ne nanaša na učiteljice, ki so v času njihove možitve že trajno vpokojene, ker pri teh ne more priti prostovoljna odpoved niti v poštev in tudi ni uvideti, zakaj bi postava možitev zabranjevala tistim, ki se ne morejo več uporabiti aktivni v šolski službi, zatorej tudi nobeni službeni oziri možitev ne morejo preprečiti. Res pa je, da se začasno vpokojene učiteljice ne nahajajo v popolnoma enakem položaju kakor trajno vpokojene. Sicer so tudi one vpokojene, toda šolska oblast si je pridržala pravico, jih reaktivirati v slučaju, da se njihovo aktivno službovanje zadržuje ovire odstranijo. Zato se mora tudi pritruditi, da se razteza zapoved zdržana v § 58., zaradi katere se mora za dovoljenje možitve prositi, tudi na vse začasno vpokojene učiteljice; sicer bi bila šolska oblast prikrajšana v pravicah glede zopetnega nastavljanja učiteljice pri zadobitvi službene usposobljenosti zaradi drugih, iz njene možitve nastalih zaprek. Toda pravni učinki brez dovoljenja sklenjenega zakona ne morejo priti v poštev tudi pri samo začasno vpokojenih učnih osebah tako dolgo, kakor traja njih službena ne-

do smrti. Vsako leto si moral pohiteti v svoj Gornji grad, da si se oddahnil pri svojih ljubljenskih sorodnikih, da si se okrepečal v čistem domačem zraku.

V enem oziru Ti je bila usoda mila. Ko si postal učitelj. Te je samo za malo časa posadila doli ob Sotlo, potem pa Te je presadila gori ob bistro Savinjo, da si lahko gledal svoje ljubljene gore. Tako je moralo biti, ker Ti bi bil drugače usahnil kakor rožica, ki ji primanjkuje vode.

Po vrsti si služboval pri Ksaveriju, v Ljubnem, na Rečici in v Mozirju. Potem si se preselil doli ob Bolsko, najprej na Vransko, od tam pa za nadučitelja v Št. Pavel. In na tej krasni točki Savinjske doline Ti je poslana Tvoja posledna posteljica.

Mirno je teklo Tvoje blago življenje. V strastnem hrupu človeške družbe za Tebe ni bilo mesta. V mirnem zavetju, bolj zase, za svojo ljubljeno famulijo in za izročeno Ti mladino si živel in deloval. Vglabljal si se v krasoto prirode. Oh, kako globokočuteče si znal čitati iz prekrasne »knjige prirode«!

Kot vzoren oče, kot izvrsten učitelj in vzgojevalec si se globoko zamislil v tajinstvenosti človeške duše. Bil si dober dušeslovec; odlomek svojih filozofskih sudij si svoj čas tudi objavljal.

Tvoj značaj je dičila fina plemenitost. Prepira nisi maral. Če Ti je kdo zagnal poleno, mu ga nisi vrgel nazaj. Za to si bil prefin. Rajši si potrpel, akoravno Ti je srce krvavelo. Onim, ki so Te žalili, si sproti odpuščal.

Tovarištvo si visoko cenil. Prej si bil ud Gornjegrajskega in zdaj Savinjskega učiteljskega društva, ki ga je ustanovil Tvoj še živi tukajšnji prednik.

Bolehavost Ti je zgodaj naredila globoke zareze v Tvoje telesno zdravje. A Ti se nisi mogel ozirati na to. Nisi še bil na cilju, precejšnji košček življenja si bil namenjen še prehoditi. Kar plane nenadoma kruta smrt po Tebi. Veliko solza, veliko obupa si povzročila, o srepa smrt!

Sprejmi, dragi mi pobratime, moj poslednji zbogom!

Franc Brinar.

LISTEK.

† Josip Fischer.

Neusmiljeno je začela smrtna kosa mahati po učiteljih celjskega okraja. Komaj je minilo nekaj tednov, kar smo položili v grob tovariša Košutnika, že je zaplapolala črna zastava raz šolsko poslopje v Št. Pavlu. Bliskoma se je raznesla po vsej Savinjski dolini pretresljiva novica, da je nadučitelj Fischer v nedeljo, dne 23. februarja nenadoma umrl na šenu.

Velikanski in veličasten je bil njegov pogreb. Množica domačega prebivalstva, nad 60 učiteljev in učiteljic, mnogo njegovih prijateljev iz vseh krajev Savinjske doline se je zbralo ob njegovem grobu. Tiha žalost, ki se je vsem brala raz obraza, je prekিপala v solze, ko je domači župnik v ganljivih in spoštljivih besedah vzvel slovo od pokojnika. Meni je pa bila nalozena bridka naloga, da sem se poslovil od njega v imenu tovarišev in tovarišic. Te-

žko sem se odzval temu pozivu. Hudo mi je bilo govoriti ob odprtem grobu tovariša, ki mi je bil obenem mil pobratim in sošolec iz dajaških let.

Mal spominek naj Ti, dragi mi pobratime, napišem tudi v »Tovarišu«! Zdi se mi, da si s tem olajšam srce.

Spoznala sva se leta 1879., ko sva kot 14letna dečka vstopila v pripravljalni tečaj mariborskega učiteljskega. Skupaj sva stanovala. Ti si bil takrat čvrst dečko, zdravih, svežih lic. Pogosto Te je obhajalo globoko domotožje, kakršnega še nisem videl pri nikomur. Kako sanjavo se je oziralo Tvoje modro oko »nazaj v planinski raj«, v Tvoj rodni Gornji grad! Mene, ki sem prišel iz zaprtega hrastniškega jarka, so mikali novi vtiski. Lepa se mi je zdela veličastna mariborska stolna cerkev. »Oh, naša je lepša in večja«, si vzkliznil Ti. Široki hrbet zelenega Pohorja Tebi ni ugajal. »Moje Savinjske planine to ti je vse kaj drugega! Ta deroča Drava, kaj to! Srebrnočista Savinja z bistri-mi postrvicami, to bi moral ti videti!« To hrepenenje po domači grudi Ti je ostalo

sposobnost. Zakaj ravno tako dolgo se nahajajo v istem položaju, kakor stalno vpokojene učne osebe. Ne v njihovi poroki, ampak v njihovi nezmožnosti leži zapreka za njih zopetno uporabo v šolski službi. Če traja službena nesposobnost delj časa, se torej tudi ne more reči, da so se zaradi njihove poroke odpovedali službi, šolska oblast se je velikoveč že za dobo službene nesposobnosti odrekla službenemu delovanju, kar lahko le takrat prekliče, kadar zopet nastopi službena usposobljenost. K temu pride še, da se je taki učni osebi že prisodila pokojnina za čas službene nesposobnosti, in da se ji ta ne more odtegniti tudi pred zadobljeno službeno zmožnostjo. Pri tožiteljici pa ni dokazano, da je zadobila zmožnost zopet izvrševati šolsko službo, in zaradi tega ne morejo šolske oblasti izvajati konsekvenc iz brez dovoljenja sklenjenega zakona, dokler traja službena nezmožnost; ti nasledki bi se v ozir jemali le po zadobljeni službeni usposobljenosti in pri odločitvi vprašanja, če se ne bi dalo naknadno dovoljenje za zakon. —c.

Vsem učit. društvom.

Pred enim mesecem so prejela vsa slovenska učiteljska društva od upraviteljstva »Učiteljskega sklada« utemeljene prošnje za primerne podpore. Prva se je velikodušno odzvala »Kreditna zadruga v Celju«, za kar ji izrekamo na tem mestu prav toplo zahvalo. Skoro vsa druga učiteljska društva pa niso dala doslej še nobenega odgovora, zato se obračamo še tem potom na vse z nujno prošnjo, da se čimprej primerno odzovejo poslanim prošnjam. Upamo, da zaradi prekornostnega namena in pomena »Učiteljskega sklada« stvari ni potrebno še posebej priporočati.

Snaženje šol. prostorov.

C. kr. okrajni šolski svet v Gorici je dne 17. januarja 1913 pod št. 3042 razposlal vsem županstvom svojega okraja sledečo okrožnico: »Učiteljsko društvo za goriški okraj kakor tudi Kanalsko učiteljstvo se je obrnilo semkaj s prošnjo, da bi c. kr. okrajni šolski svet zvišal pavšale za snaženje in kurjavo šolskih sob. C. kr. okrajni šolski svet je v splošnem priznal upravičenost potrebe povišanja pavšalov, vendar pa je bil mnenja, da potreba zvišanja ni povsod enaka, marsikje tudi ne eksistira. Za to je sklenil c. kr. okrajni šolski svet v svoji seji dne 2. t. m., da se informira na županstvih in krajnih šolskih svetih o upravičenosti in potrebi povišanja pavšalov. V smislu tega sklepa vabim vsa županstva goriškega okraja, da poizvedujejo in semkaj poročajo, za kako ceno bi se zamoglo dobiti osebo, ki bi prevzela skrb za snaženje in kurjavo na vsaki tamošnjih ljudskih šol. Eventualno naj se naznanijo imena oseb, ki bi to skrb prevzele. Dela, ki spadajo k snaženju so v glavnem 2kratno pometanje vseh šolskih sob, predsob, hodnika in stopnic v vsakem tednu, v katerem se vrši šolski pouk, obenem brisanje prahu in čiščenje stranišč; odpiranje in zapiranje oken dvakrat na dan za prezračenje, če se vrši isti dan pouk; 3krat na leto umivanje tal po vseh šolskih sobah, pred-sobah, hodnikih in stopnicah, istočasno umivanje šip in šolske table. H kurjavi spada zakurjenje vseh šolskih sob na zadostno temperaturo v mrzlem letnem času. Kdor sprejme skrb za kurjavo, mora si sam nabaviti tudi kurivo.

Za predsednika: dr. Pavlin.

Tako okrožnica! Kaj pa učiteljstvo k temu? Nič! Molči, ker tudi odobrava varčnost c. kr. okrajnega šolskega sveta, dasi ve, da ni ta opravljena pri snaženju in kurjavi šolskih učnih prostorov. Mnogi voditelji so pa s to okrožnico popolnoma zadovoljni in si mislijo: Hvala c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da nas je rešil te skrbi, pri kateri smo imeli celo lastno denarno izgubo. Učiteljstvo goriškega okraja torej ne ugovarja temu, da odvzame c. kr. okrajni šolski svet vso to skrb šolskim voditeljem, a je vendar uverjeno, da se z nobeno drugo osebo, ne ustvari reda v šolskih sobah pri snaženju in kurjavi, ker bi vsakdo prevzel te posle le iz spekulacije po zaslužku. Voditelji ljudskih šol pa vrše to delo (vsaj v pretežni večini) le iz skrbi do snažnosti in ljubezni do šolskega reda; le oni kurijo po predpisih, ker ne marajo tudi sami prezebiti v šolskih sobah. Tuje osebe bi gotovo za to ne skrbele, ker iščejo zaslužka in pa ker tudi celo (vsaj v mnogih slučajih) sovražijo šolo ter učiteljstvo. Županstva kratkoma ne morejo sprejeti, ker najvažnejši urad v občini ni vendar za to tukaj, da bo snažil in drgnil šolske sobe in stranišča, oziroma oskrboval to delo. Vsak pameten župan se lepo zahvali za take posle, ki ne spadajo niti v njegov prene-

šen in še manj v neprenešen delokrog. Ta opravila bi morda oskrboval le tak župan, ki živi s šolskim voditeljem in z učiteljstvom v sovražnosti iz edinega namena, da bi ga šikaniral in jezil z nezadostnim snaženjem in nedovoljnimi kurjenjem učnih prostorov. Koliko krega in krika bi se lahko napravilo na ta način v mnogih občinah med učitelji, župani in šolskimi pometači v onih občinah, kjer so politiška nasprotstva! In celo tam bi prišlo do preprirov, kjer so enakega mišljenja. Učitelj ali voditelj zahteva snago in točnost, dovoljno množino kuriva strogo po toplomeru, šolski pometaç pa skopari z delom in kurivom, ker želi večji dobiček in zaslužek. Vsak dan preprirov, pred šolo in po šoli krik, mnogokrat tudi v navzočnosti šolske mladine. Otroci bi se zgledevali ob takih prilikah, in vse to bi gotovo mnogo škodilo pri njih vzgoji. In nepotrebne pisarenje c. kr. okrajnemu šolskemu svetu o umazanostih in nesnagah v šoli, o mrazu in kričanju, o sitnostih šolskega voditelja in nemarnosti šolskih pometaçev bi ne bilo ne konca ne kraja. Izgovori s slabimi pečmi in nediscipliniranimi otroki bi se gromadili v pisalnem košu okrajnega šolskega sveta. V obrambo ljubelega miru torej prav toplo priporočamo c. kr. okrajnemu šolskemu svetu primerno zvišanje pavšalov za snaženje in kurjenje učnih prostorov, za kar morejo pa z vso natančnostjo skrbeti edinole šolski voditelji, ki so tudi edini odgovorni za snago in red v šoli. Pa prihodnjič več, ako bo treba.

Za ljudsko prosveto!

V Trstu, v tej važni naši postojanki, kjer se bje neizprosno boj za prvenstvo med slovanskim in romanskim plemenom, tam na vročih tleh ob sinji Adrijji vrši toli potrebno slov. akad. fer. društvo »Balkan« svojo vzvišeno ljudsko izobraževalno misijo med drugim tudi potom ljudskih knjižnic, trdno zavedajoč se, da je izobrazba največjega pomena v neizpros-nem boju za obstanek in prvi predpogoj za narodov napredek. Dosedaj je ustanovilo in vzdržuje na najbolj ogroženih točkah enajst ljudskih knjižnic; v kratkem otvori dvanajsto in tudi misel za »veliko osrednjo ljudsko knjižnico« v sredini mesta samega je dobila realno podlago. — Društvo ima v svojem programu veliko ljudsko-izobraževalno organizacijo, s katero naj bo prepreženo vse tržaško ozemlje. Toda kaj, ko mu primanjkuje za uredničenje tega načrta primerno število knjig in sredstev za njih nabavo. Zato se obrača do slavnega občinstva, ki mu je vselej izkazalo svojo simpatijo, da bi mu tudi to pot priskočilo na pomoč. Marsikdo ima v omari kopo zaprašenih dobrih knjig, ki jih nihče ne čita več in ki so tam v omari mrtev kapital. Koliko dobrih sadov bi rodile te knjige, če bi prišle med naše ukaželjno ljudstvo, ki bi z njimi utešilo svoje hrepenenje po izobrazbi. Darujte torej te knjige, ki nimajo za Vas nobene vrednosti več, našemu ljudstvu, ki bo spoznalo samo sebe in svojo domovino! S tem rodoljubnim činom napravite svojemu narodu uslugo, za kar Vam bo zavest, da ste pripomogli tudi Vi k njegovemu napredovanju, najlepše plačilo. — Kdor nam pa ne bi mogel prepustiti knjig popolnoma brezplačno, naj nam jih odda vsaj za primerno odškodnino. Mi smo pripravljene jih tudi primerno plačati, če že ni mogoče drugače, samo da koristimo čim največ, tistemu delu našega naroda, ki mu je namenjen naš trud. Vse pošiljatve naj se blagovoljivo naslovijo na Slov. akad. fer. ruštva »Balkan«, Trst, Narodni dom.

Vsem onim, ki se temu odzovejo, izreka društvo že vnaprej najpresrečnejšo zahvalo!

Iz naroda za narod!

Za slov. akad. fer. društvo »Balkan« v Trstu:

Ljudevit Batista, l. r., t. č. predsednik.

Viktor Vovk, l. r., t. č. tajnik.

Jubilej Zaveze.

Vzpored koncerta, ki se bo vršil po učiteljstvu ob petindvajsetletnici naše Zaveze v Ljubljani, je določen definitivno. K zadnji okrožnici pripomnimo, da nam je obljubil naš najodličnejši tovariš-skladatelj, da zloži do Velike noči nalašč za to slavlje 1 moški in 1 mešani zbor. Takoj po Veliki noči se razpošljejo partiture društvem predsednikom, ki naj jih nemudoma izročijo vsem priglašeniim pevce in pevkam, Poudarjamo, da je rok zglasitve podaljšan samo do 16. marca. Zglasiti se je treba pri društvem predsedniku, ki odpošlje podpisane prijavnice načelniku pevskega in koncertnega odseka, tovarišu V. R u s u, učitelju v Kranju.

Društveni predsedniki naj prijavijo do določenega časa istemu tudi okr. zaup-nike-pevovodje. Ti naj potlej poskrbe, da se vrši vsaj ena skupna pevska izkušnja v dotičnem okraju; morda ob priliki pomladanskega zborovanja. Skupni generalni pevski vaji sta samo dve: prva na binkoštni torek v Ljubljani, druga pa istotam popoldne na dan koncerta. — Koncertni odsek.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor »Narodne šole« društva v podporo slov. ljudskemu šolstvu, se vrši v četrtek, dne 20. marca 1913, ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu« v Ljubljani. — Vzpored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 preglednikov računov. 7. Nasveti.

Književnost in umetnost.

Odborova seja »Matiče Slovenske« dne 28. februarja. — Predsednik poroča o dopisu c. kr. vlade, da smejo znanstvene, literarne in slične korporacije na svoje prireditve vabiti zastopnike ruskih organizacij le diplomatskim potom. — Odobri se proračun za 1913. — V smislu § 3. društvenih pravil se izmed društvnikov črtajo vsi tisti bivši društvniki, ki niso plačali članarine niti za 1912 niti za 1913. — Določi se dnevni red za glavno skupščino. — Pri poročilu odseka za izporemembo pravil se nasvetuje splošnejše izporemembe; zato se to vprašanje ponovno odkaže odesku. — Za korespondenco f Jos. Vošnjaka je treba zbirati še gradivo. — Matica se bo na primeren način spominjala stoletnice Andr. Einspielerja in Fr. Miklošiča. — Ustanovi se odsek za slovenski jezik, ki bo gojil zlasti dialektologijo. — Za leto 1913 se izdajo srbo-hrvatske Narodne pesmi v redakciji dr. Br. Drechslerja; Čengić-aga, ki je bil določen za letos, bo mogel iziti šele 1914. — Matica Hrvatska izda za l. 1913 izbor Aškerčevih pesmi. — Letopis naj bi obsegal statistične pregledne o slovenskih društvih in lit. umetniški pregled, kakor ga ima »Hrv. Kolo«. — Za opis Štajerske v »Slovenski zemlji« se Matici še ni posrečilo dobiti pisatelja. — Zeleti je, da se izda arhivalna študija o ilirsko-francoskih dogodkih l. 1813.

Anica. Tragedija v štirih dejanjih. — Tako je naslov dramatiškemu delu, ki ga je spisal tovariš Leo Pibrovce na Jesenicah na Gorenjskem. Nadejati se je, da ji kmalu dobi založnika. — Tov. Pibrovce, dasi še mlad, je veliko potoval. Bil je v Nepalju in Rimu, v Carigradu, v Mali Aziji, v Berlinu, Petrogradu. Vsa ta potovanja namerava tov. Pibrovce popisati za mladino. Lepa namera! Le pogumno na delo!

35letnica smrti Jos. Kocijančiča, vrlo nadarjenega skladatelja, rodom Kanalca, se bo v kratkem praznovala. Urednik »Novih Akordov«, g. dr. Gojmir Krek, je naprosil tovariša Janka Lebana, rojaka Kocijančičevega, da o tej priliki napiše v »Novih Akordih« svoje spomine o Kocijančiču. Domače ognjišče, št. 3 prinaša to-le zanimivo vesebino: Pav. Flere: »H. Spencerjeve npravstveno-vzgojne zahteve«. — Duševna vzgoja: »Izobraževanje resnicocutja«. — Domači zdravnik: dr. Fr. Dr-ganc »Vnetje slepiča (apendicita)«. — Listek: »Narodne pravljice in pripovedke«. V tej številki so priobčene štiri pravljice. Nadaljevanje sledi. Na ta način bodo dobile naše mamice in babice v »Domačem ognjišču« lepo zbirko raznih pravljic in pripovedk, ki bodo z njimi kratkočasile svoje malčke. Mlada domišljija naših otrok kar požira tako hrano vase ter hoče vedno več in več vedeti in slišati. Zato bo zbirka teh pravljic staršem prav dobrodošla. — V »drobtinah« prinaša »Domače ognjišče« več raznovrstnih manjših notic iz vsakdanjega življenja, ki utegnejo zanimati čitatelje »Domačega ognjišča«. — »Domače ognjišče« izhaja zadnjo soboto vsakega meseca in velja vse leto 2 K 50 v. Naroča se v »Učiteljski tiskarni« in v vsaki knjigotržnici.

Politiški pregled.

* Avstrija pomnoži število vojaštva? Dunajski list »Zeit« piše, da namerava vojaška oblast sedanje število vojaštva povečati za 25.000 do 30.000 mož. Blagor nam!

* Razpust goriškega deželnega zbora. »Edinosti« poročajo z Dunaja: Iz dunajskih krščansko-socialnih krogov smo prejeli sledečo zanimivo vest: Vlada je v principu pripravljena razpustiti goriški dež. zbor,

To bi se tudi že davno zgodilo, da niso vmes posegli voditelji S. L. S. — Med slovenskimi in laškimi klerikalci se namreč vrše zapna pogajanja glede kompromisa in ustvaritve kooperative med obema strankama, ki naj bi prevzeli vodstvo vlade. Mnogo se trudijo za to tudi odlični nemški krščansko-socialni krogi. Pogajanja imajo uspeh in bodo kmalu končana, česar si želi posebno vlada, ki je postala že nekoliko vznemirjena zaradi nekaterih dokazov solidarnosti med obema slovenskima strankama. Težkoče dela le še eno vprašanje: Slovenski klerikalci zahtevajo zase mesto deželnega glavarja, katero naj bi zasedel Gregorič ali pa Fon, laškimi klerikalcem pa prepuste mesto namestnika deželnega glavarja, tako da bo deželno vodstvo zopet v rokah večine. S. L. S. računja z vso gotovostjo, da si pri novih volitvah pribori še par mandatov. Za učiteljstvo je to važno!

* Finančni odsek. V četrtek popoldne preteklega tedna je zboroval finančni odsek državnega zbora, v katerem sta poročala dr. Steinwender kot poročevalec in dr. Šušteršič kot soporočevalec o načinu, kako naj se razdele novi davki med posamezne dežele. V slučaju, da bo znesel prispevek, ki ga bo dala država iz novih davkov na žganje deželam, 60 milijonov kron, se bo razdelila ta vsota takole: 35 milijonov po ključu iz leta 1901 s praeicipui, 10 milijonov po številu prebivalstva in 15 milijonov po zavzitem žganju. Doneski iz osebne dohodnine se bodo razdelili po realnih davkih.

* Ljudsko štetje v Romuniji, o kateri ravno te dni dosti govore in pišejo, je doglalo v l. 1912 sledeče postavke: Skupno število ljudstva znaša v romunskem kraljestvu 7,248.016 oseb in se je pomnožilo od l. 1899 skoro za dva milijona.

Srednješolski vestnik.

** Razpisane službe. Na državni gimnaziji v Trstu je razpisano po eno mesto telovadnega učitelja in učitelja risanja. Prošnje do 1. aprila t. l. namestništvu v Trstu.

** Štrajk na hrvatski gimnaziji v Pazinu. V soboto so pričeli osmošolci na tej gimnaziji štrajkati profesorju zgodovine Luki Brolihu. Dolže ravnatelja Kosa, da je on največ kriv štrajka.

** Srednješolski pouk v Bosni se zopet prične. V srednjih šolah v Bosni dne 20. decembra prekinjeni šolski pouk se zopet prične 10. marca.

** Število učiteljskih v avstrijskih deželah v l. 1912/13 ni ravno veliko. Moških učiteljskih je 57, čisto slovensko je edino v Gorici. Vseh gojencev je letos 8288, in sicer nekaj več kot lani. Ženskih zavodov za učiteljice je v Avstriji le 20, čisto slovenskega nobenega. — Vseh gojenk je letos 3632, in sicer precej manj kot lani. Da je število ženskih gojenk nekoliko padlo, nikakor ni slabo znamenje, zakaj kakor je znano, jih je povsod že toliko, da ne pridejo več do kruha. Moških kandidatov pride poprečno na 1 zavod 145, ženskih pa 181, tedaj je teh skoro gotovo produkcija prevelika.

** Poitični šolski štrajk so inscenirali v Roveretu učenci realke in učenke deklishega liceja, ki so se jim pozneje še pridružili ondotni učiteljskičniki. Demonstrirali so proti postopanju vlade o vprašanju laške univerze. Zaradi tega jim je deželni šolski svet tirolski skrajšal božične počitnice za tri dni ter odredil, da dobi vsak udeleženec v izpričevalu prvega semestra v vedenju primerno kar se pravi toliko, kakor plačati šolnino. —c.

** Nova nemška gimnazija v Celju. Kakor nam poročajo iz Gradca, so vzeli dne 21. pret. m. pri namestnji v pretres oferte za stavbo nemške višje gimnazije v Celju. Poslopje bo najbrže še to leto prišlo pod streho. S tem stopa tudi v odločilen stadij vprašanje, kaj bo z ubogimi nemško-slovenskimi gimnazijskimi razredi v Celju. Potrebno bi bilo, da bi slovenski državni poslanci kar najbolj energično spomnili vlado na njeno dolžnost, da mora istočasno postaviti tudi za slovensko gimnazijo v Celju primerno poslopje in poskrbeti, da se sedanji nemško-slovenski gimnazijski razredi izpopolnijo v višjo slovensko gimnazijo.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1913: P. n. gg. Marija Kavčič, c. kr. ravnateljica, Marija Rupnik, c. kr. učiteljica, Marija Lapajne, c. kr. učiteljica, vse iz Idrije. Janko Golob, nadučitelj, Emilija Vouk, učiteljica, Terezija Peršič, učiteljica in Josip Brtoncelj, učitelj, vsi z Rake na Dolenjskem. Leopold Viher, nadučitelj v Št. Janžu na Vinskih goricah pri Velenju. Ivan Kalan, nadučitelj v Velesovem. Adolf Peršič, učitelj v Voglarji pri Gorici (za l. 1912 in l. 1913). Jo-

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

sip Gorišek, učitelj na Sv. Gori pri Vačah. Fran Luzner, nadučitelj in Ana Mally, učiteljica, oba na Primskovem pri Kranju. Anton Lamut, nadučitelj na Čatežu ob Savi; Avgust Korbar, nadučitelj in Terezina Grebenc, učiteljica, oba v Preserju pri Ljubljani. Pavel Podobnikar, učitelj v Rovtahnad Logatcem. Fran Kožjak, nadučitelj, Matija Pelko, učitelj, Janko Stepišnik, učitelj, Ivana Simončič, učiteljica, Franja Jančič, učiteljica in Leopoldina Šircelj, učiteljica, vsi v Toplicah pri Zagorju ob Savi. Živel!

Kranjske vesti.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentino na ljudski šoli na Drenovem griču je imenovana na mesto obolele učiteljice Julije Kobalove absolvirana učiteljska kandidatinja Marija Kaligarjeva. Za suplent na gimnazijo v Novo mesto je imenovan aprobeirani učiteljski kandidat Vencel Kalan. Za učiteljico v Žire pride namestu obolele učiteljice Marije Močnikove Franciška Verhunčeva. Za provizorično učiteljico na šoli na Golem je imenovana suplentka A. Vadnalova. Za suplentko na šoli v Kostanjevici je namestu obolelega učitelja Fr. Grailanda imenovana Stanislava Meškova. — Leopoldina Kosova je imenovana za prov. učiteljico na Blokah.

—r— **Škrlatinka.** V Novem mestu je zopet začela vladati škrlatinka. Veliko otrok leži na tej bolezni v bolnišnici in hitro mrejo. Vkljub sanitetnim odredbam se ta usodepolna bolezen širi.

—r— **Ljudsko šolo v Podbrezjah pri Podnartu** še letos razširijo v dvorazrednico.

Štajerske vesti.

—š— **Gradec.** Tukajšnje društvo »Freie Schule« je imelo koncem l. 1911 še 557 udov, dočim je bilo koncem 1912 le 513. Pristopilo je 39, izstopilo 83 članov, med njimi 24 učiteljskih oseb, slednji zaradi znanega štrajka Verbandovcev. Sigurno ni nobenega slovenskega učitelja zraven, a to slovenske klerikalne časnike nič ne moti, da ne bi stokrat bolj udrihali po slovenskem narodnem in naprednem učiteljstvu, kakor to store njihovi nemški somišljeniki.

—š— **Štajersko.** V recenziji o H. Trunkovi knjigi »Der Bezirksschulinspektor, sein Amt und seine Persönlichkeit« pravi Ed. Martinak med drugim tudi, da se čudi, da dandanes še mnogokje c. kr. okrajni šolski nadzorniki nimajo potrebnih uradnih prostorov. Pri tej priliki sem se spomnil na drugo največje mesto na Štajerskem, t. j. Maribor, kjer imata okrajni živinozdravnik in c. kr. okrajni šolski nadzornik skupni vhod v svoje pisarne, ki leže druga za drugo tako, da se mora iti skozi sobo gospoda živinozdravnika v sobo gospoda nadzornika, park se takorekoč čistiš kuge na gobcu in parkljih ... sem si mislil!

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je izrekel v štajski seji 22. februarja dvema nemškima učiteljicama priznanje za njih »vzorno zadržanje« in izvrstno poučno delovanje. Kar se tiče prvega dela, smelo trdimo, da zasluži enako pohvalo 99,99% vseh naših učiteljic.

—š— **Odbor društva »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks« naznanja:** V tekočem letu so umrli: nadučiteljica vdova Josipina Žagarjeva dne 23. januarja, gimnazijski učitelj Franc Mischkonigg dne 15. februarja, nadučitelj Josip Fischer dne 23. februarja. Za ta 109. do 111. smrtni slučaj je plačati tekom enega meseca 6 K. — Leta 1912. je umrlo 10 članov, torej je bilo plačati doneske za 99. — 108. smrtni slučaj, kar je znašalo z upravnim in rezervnim doneskom 23 K.

—š— **Letošnjega tritedenskega sadjereškega in vinoreškega tečaja v Mariboru,** ki se vrši od 3. do 15. marca in od 9. do 14. junija, se udeležujejo na poziv štajerskega dež. šol. sveta sledeči tovariši: nadučitelj Anton Sivka iz Št. Jurja n. j. ž., učitelj Srečko Eksel iz Vojnika, učitelj Fran Košir, iz Št. Jurja n. T., učitelj Ivan Jakše iz Vrnskega, nadučitelj Viljem Hribar iz Ormoža, učitelj Drago Pinterič iz Sv. Miklavža, nadučitelj Ivan Fras iz Kojnc, šolski vodja Fran Stark v Glohach, učitelj Ivan Pišl v Sevnici, nadučitelj Emerik Gordon v Št. Ilju, učitelj Josip Mons-

berger v Hitzendorfu, nadučitelj Šimen Vodenik v Lembergu, učitelj Fran Čepe na Kamnici, nadučitelj Oskar Žolnir iz Ptujске gore, učitelj Vinko Šerona iz Ptuj, učitelj Josip Armič iz Velenja, učitelj Sebastjan Krotky iz Poličan, učitelj Josip Pihler iz Muraua in učitelj Vekoslav Bučar iz Zidanega mosta.

Goriške vesti.

—g— **»Lega« v Gradišču ob Soči.** Vse podružnice »Lega« izobno uspevajo. V Gradišču je imela podružnica dohodkov K 3536,98, troškov K 3348,30. V Gradišču podpira »Lega« pridno gojence tamkajšnjega učiteljskega društva. Za letošnje šolsko leto bodo izdali podpor gojencem v znesku 4000 K. »Lega« potem že dobro izrabi take ljudi v svoje namene! — Slovenci, če Lahi skrbijo tako za svoje potujočevalno društvo, kako večja je šele naša dolžnost do našega obrambnega šolskega društva!

—g— **Ošpice na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole.** Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole je te dni več učencev zbolelo na ošpicah. Prepeljali so jih v bolnišnico.

—g— **»Sveto vojsko«**, protialkoholno društvo, so ustanovili minolo soboto v Gorici. Krog povabljenih je bil bolj ozek; večji shod skličejo po Veliki noči.

Tržaške vesti.

—t— **Na naš narodni napredek** v Trstu in okolici gleda z občudovanjem vsa Slovenija. Velike zasluge za probujo nar. zavesti v Trstu in okolici ima naše delavno slovensko učiteljstvo, ki so v resnici pionirji na tem polju. Koliko jih je? Kateri so? Kdo pozna vse? Zadnja številka »Slov. Ilustrovanega Tednika« priobčuje sliko vseh slovenskih učiteljev in učiteljic z nadzornikom I. Nekermanom vred. — Priporočamo vsem, da si naroče »Slov. Ilustrovanega Tednika«. Dobiva se tudi po tobakarnah v Trstu. V isti številki je tudi slika srbskega polkovnika Vukasoviča-Štibila, slovenskega rojaka.

Istrske vesti.

—i— **Iz Istre** smo prejeli: Podpisani izjavljam g. Aug. Furlančiču, učitelju v Črnci pri Buzetu, na njegovo odprto pismo, priobčeno v »Učiteljskem Tovarišu« dne 21. II. t. l., št. 8, sledeče: Da je g. Furlančič proti meni hujskal nisem nikoli trdil. Da pa ne bo kdo mislil, da je g. Furlančič pri vsej stvari popolnoma nedolžen, pa poudarjam, da so bile nekatere njegove besede napram nekaterim osebam o meni precej lahkomišelnost izražene. To so mi povedale priče. Ker nisem vajen privatnih zadev vlačiti v javnost, zato naj bo za sedaj dovolj in — konec. — V Boljuncu, 28. svečna 1913. Fran Ferjančič, nadučitelj.

Koroške vesti.

—k— **Slepci.** Društvo za slepce je imelo dne 24. februarja svoj občni zbor. Društvo ima v oskrbi devet delavcev-slepcev, pet učencev-slepcev in deset slepih žensk. K društvu je pristopilo 209 občin kot člani.

—k— **Esperantsko društvo za Koroško** so ustanovili v Beljaku. Društvo bo imelo dvamesečni »Esperanto-kurz«. Poučevali bodo dve uri na teden.

—k— **Nemški Schulverein** za Celovec in okolico si je ustanovil okrajno zvezo podružnic. Da bo šolska germanizacija bolj uspešna, si je najel lastno pisarno. V Pliberku namerava postaviti dom za otroški vrtec. Naredili so tudi potovalni načrt za nekega potovalnega učitelja z Dunaja, ki bo po različnih krajih vabil in snubil nezavedne Slovence — za nemško kulturo. Ta tuji »landfremder« učitelj se imenuje Willscher z Dunaja in je celovške nemške stebre že poučil, kako se izvršuje nemško »Werbearbeit« pri Slovencih.

—k— **Društvo za vzdrževanje zavoda za koroške idiote** v Celovcu razpošilja svoje petnajstovo poročilo o svojem delovanju. Iz poročila posnemamo, da je zavod vodilo osem usmiljenk; v zavodu je 56 idiotov. Idiota, so se učili »Gebärdensprache«, vedenja, pletenja, šivanja, krojaštva, črevljarstva itd.

Splošni vestnik.

Počitniška zveza. Poziv slov. napredni javnosti. Že več let obstoja počitniška zveza, ki ima namen, preskrbeti o počitnicah potujočim dijakom brezplačna prenočišča. Ta naša akcija je za dijaštvo velikega pomena, zakaj naše dijaštvo je ubožno in zaradi tega ne more potovati. Ako pa imamo po vseh važnih krajih brezplačna prenočišča, je potujočemu dijaku precej pomagano. — Vsak slovenski dijak mora poznati svojo rodno zemljo in narod, ki prebiva na njej. Pa ne samo slovenske zemlje, temveč ves slovenski jug mora slovenski dijak prepotovati, zakaj to je njegova širša domovina. Neobhodno je potrebno, da dijak pozna zemljo in narod, za katerega bo v poznejših letih delal. Zato smo letos sklenili, da dobimo mnogo brezplačnih prenočišč tudi po Hrvaškem, Istri, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini in po Srbiji. — Brezplačna prenočišča si dajejo dijaki med seboj, kar pa ne zadostuje. Zato prosimo in pozivljamo slovensko napredno javnost, da nam pri tem delu pomaga. Kdorkoli more, naj v počitnicah odstopi vsaj eno posteljo za potujoče dijake. Pred počitnicami bomo izdali seznam brezplačnih prenočišč. Dijak, ki bo imel to knjižico in pa legitimacijo počitniške zveze, ima pravico, do vseh v knjižici navedenih prenočišč; sme pa ostati na enem prenočišču samo eno noč. Vsak pa, ki enkrat odstopi brezplačno prenočišče je potem vezan sprejeti od začetka julija do 15. septembra vsakega dijaka, ki se pri njem zgleda z legitimacijo počitniške zveze. — Slovenci! Uvažujte velik pomen počitniške zveze za dijaštvo in jo podpirajte! Pomislite, da tujec vedno bolj sili v naše kraje in da jih bo poznal kmalu bolje kot mi sami. Vsak, ki more, naj da brezplačno prenočišče in nam naj to javi vsaj do 1. aprila na naslov: **Uredništvo »Preporoda« (za počit. zvezo), Ljubljana.**

Pri sosedu. Naučni odtok poslanske zbornice je imel 4. februarja sejo, v kateri se je zaradi stvarne varčnosti temeljito razgovarjalo o ureditvi plač ljudskošolskega učiteljstva. Cela vrsta govornikov se je oglasila in nazadnje tudi sam naučni minister. Vsi govorniki so poudarjali ugodnost predloge, s katero se naj učiteljstvo uvrti v 11., 10., 9. in 8. plačilni razred državnih uradnikov. Ministru so vsi govorniki čestitali, da je s svojo veliko brigo za učiteljstvo predlogo oživil. **Predloga je bila splošno in v podrobnosti sprejeta** in jo je potrdila tudi poslanska zbornica še isti dan. — Le škoda, da se kaj takega ni zgodilo pri nas, ampak v drugi državni polovici — na Ogrskem! Kaj pa bo z našimi zahtevami v državnem zboru na Dunaju? Seveda, tam gre v prvi vrsti za izboljšanje kongruje, ker ubogi duhovniki in njihove družine trpe pomanjkanje, a učitelji imamo vsega dovolj!

Nesebičen naučni minister. Odstopivši ogrski naučni minister grof J. Zichy je odstopil ravno dva dneva, preden je dobil pravico do 8000 K pokojnine. Manjkala sta mu še dva dneva, pa bi bil naučni minister 3 leta, doba, ki ga opravičuje do pokojnine 8000 K. Tako nesebičnih ministrov ni veliko na svetu!

Sredstvo proti jetiki. Dr. Fran Friedman v Berlinu je iznašel novo sredstvo proti jetiki, ki baje dobro učinkuje. Friedman je dobil te dni povabilo nekega ameriškega milijonarja, naj odpotuje nemudoma k njegovemu sinu, ki trpi na jetiki. Ako ga ozdravi, dobi honorara en milijon dolarjev.

Novih velikonočnih razglednic letos ni založila Družba sv. Cirila in Metoda. Ima namreč precejšnje število lanskih razglednic in še od prejšnjih let v zalogi. Cenjene rodoljube opozarjamo na to narodno blago in prosimo, da razpečajo to Veliko noč vso družbino zalogo in jo izpremeje v denar; vodstvo pa oskrbi za drugo Veliko noč gotovo zopet novih in pomenljivih razglednic.

Na Jadranski razstavi na Dunaju, ki se otvori dne 30. aprila bo razstavljen stroj, ki bo pred očmi občinstva izdelaval cigarete. V osmih urah jih bo napravil 200.000. Te cigarete se bodo prodajale v razstavi pod imenom »Adria« in bodo napravljene iz najfinejšega tobaka in najboljšega papirja.

Ljudska knjižnice na Norveškem. Od 600 norveških občin je le 63 občin brez ljudskih knjižnic. Prihodnje leto slavi

Norveška stoletnico države, in že sedaj so vsi odločujoči faktorji na delu, da proslave ta jubilej s tem, da ustanove še v onih 63 občinah ljudske knjižnice. Ne ena občina ne sme biti brez ljudske knjižnice — tako je dejal govornik na zadnjem kongresu za ljudske knjižnice — da se tako ustvari zaveden in samostojno misleč narod. Na Kranjskem klerikalci prepovedujejo ustanavljanje občinskih ljudskih knjižnic. (Slučaj Idrija.)

Tudi črnili se podraži. Nemški tvorničarji črnili so sklenili zvišati ceno malim stekleničicam, ki so se prodajale do slej po 10 pfenigov, za 50 odstotkov.

»Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju« je sklenila nadalje pogodbo s tvrdko Karei Vanič v Celju, bogata z zalogo manufakturnega blaga. Tovarišem jo toplo priporočamo. Dovoljuje od vsakega nakupa pri plačilu v 60 dneh 5% popusta. Tovariši in tovarišice, poslužujte se tudi te tvrdke kakor tudi onih, ki smo jih označili v listi naših dobaviteljev. To tvrdko kakor tudi zadnjič omenjeno Kunz na Ringu v Celju, velika zaloga kave, ki dovoljuje 3%, naj tovariši tovarišice označijo pri listi dobaviteljev v našem koledarčku, da je orientacija vedno pri rokah. Ob tej priliki ne moremo dosti poudarjati, da zahtevate tovariši, tovarišice pri vsaki tvrdki in tudi od vsakega najmanjšega nakupa listek iz kontrolne knjige. Koliko bi nam dala ta gospodarska naprava lepega dobička, kaže preteklo leto. Dasiravno se je le malo tovarišev (išic) posluževala te naprave, smo imeli vendar lep uspeh. Neverjetno velikanskega pomena bi bila ta naprava, ko bi se je vsi tovariši(ice) v resnici pri vsakem nakupu posluževali. Vsaka nerednost od strani tvrdke se naj nam takoj naznani, da jo korenito odpravimo, bodisi da pogodbo takoj prekinemo s tvrdko, česar si ne želi nobena tvrdka in že zaradi tega se bo potrudila, da postreže najugodnejše, ker je vsaki tvrdki na tem ležeče, da ostane z nami v zvezi. — Bliža se sezona za kolesa. Imamo pogodbo z jako dobro in solidno tvrdko, ki dovoljuje znaten popust. Lansko leto je mnogo tovarišev in tudi tovarišic naročilo kolesa potem nas in so vsi jako zadovoljni s kolesi. Oni tovariši(ice), ki se namestavajo omisliti kolesa, naj se obrnejo do nas. Svoji k svojim! Združimo se tudi na gospodarskem polju, kar nam mora jako koristiti!

Razgled po šolskem svetu.

— **Na Heidelberški vseučiliški kliniki** je porodila trinajstletna deklica — dvojčke.

— **Ženski študij v Rusiji.** Letos je 35 let, odkar se je dovolil ženski študij na ruskih univerzah. Dč danes je Rusija glede ženskega študija mnogo više nego zapadna Evropa. Rusija ima sedaj 800 ženskih gimnazij — ženske gimnazije so celo po manjših mestih, kjer ni možških gimnazij. Da se je ženskam dovolilo študirati univerzo, je mnogo pripomogla osvobodilna vojna. L. 1867. so ruske medicinke izkazale na bojnem polju velike zmožnosti. Zato je vlada njih študij podpirala. Dandanes je v Rusiji 2000 zdravnic — dočim jih je v Nemčiji 150, pri nas 125. Pobjedonoscey in Tolstoj sta bila proti ženskemu študiju. Medicinkam so nadeli naslov: učena akušerka. V zadnji dobi pa je zopet boljše in resnica je, da ruske zdravnice med ljudstvom po deželi izvršujejo veliko človekoljubno in kulturno delo. Poleg učiteljice je ruska zdravnica na deželi odločna bojovnica za prosveto, za zdravje in krepko narodno življenje.

— **Dijaški izgredi.** Iz Pariza poročajo: Na vseučilišču v Bordeauxu je prišlo do velikih dijaških izgredov. Dijaki so demonstrirali proti profesorju Reynulu, ki je v Strasburgu predaval o mirovnem gibanju med Nemčijo in Francijo. Demonstranti so profesorja opljuvali. Posredovati je moralo orožništvo.

— **Akademična mladina o vseučiliškem vprašanju.** Akademična mladina v Zagrebu je na shodu minole sobote sprejela nastopno resolucijo: Celokupna slovenska mladina na hrvaški univerzi v Zagrebu, zbrana na javni skupščini v vseučiliški avli dne 22. februarja, po vsestranski razpravi in dogovoru odločno protestirata proti zavlačenju vprašanja reciprocitete zagrebškega vseučilišča in nepriznavanja naukov in diplom, pridobljenih na zagreb-

škem vseučilišču. Apelira na poslance iz Dalmacije v državnem zboru, da složno z vsemi silami in sredstvi delajo na to, da se to naše življenjsko vprašanje končno reši ter da uporabijo ne samo vsa zakonita sredstva, ampak da tudi z obstrukcijo preprečijo vsako razpravo in zakonski načrt v avstrijski poslanski zbornici, da se tako merodajni faktorji prisilijo v priznanje naše pravične in opravičene zahteve, kakor se istega sredstva poslužujejo tudi druge slovanske grupe v avstrijski poslanski zbornici. Prosi in apelira na poslance Hrvate in Srbe, v deželnih zborih kraljevine Dalmacije, Istre, Bosne, kakor tudi na bivše poslance kraljevine Hrvaške in Slavonije in njene delegate v skupnem saboru, naj delajo in se zavzamejo za rešitev tega pravičnega vprašanja. Nadaljevalje pozivlja resolucija ugledne osebe, zavode, občine, korporacije, naj se z vlogami in brzojavkami zavzamejo pri vseh v to poklicanih faktorjih za rešitev tega vprašanja. Končno izreka resolucija zahvalo vsem, ki so se doslej in ki se bodo vbodoče zavzemali za te pravične zahteve, ter prosi profesorjski zbor, naj bo tudi vbodoče branilec časti in ugleda hrvaškega vseučilišča.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. K. (Slov. Šol. Mat.), F. Č. (Moje prvo službovanje), iz srednješolskih krogov, radovednež: Porabimo za velikonočno številko!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirana zadruga s omejenim izstvom.

Promet do konca februarja K 24.506.62.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 8 polpodne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znakah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsové

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met. (dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov čefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga zastonj in franko.

Knjigoveznica

IV. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priloroča vsakovrstna knjigoveška dela, galanterijo, passe-partuje itd. Posebno močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priloroča sledeče mladinske spise:

A. Rapè: Mladini, I. zvezek.
Spisi Mišjakovega Julčka, I., II., III. zv.
E. Gangl: Zbrani spisi, I., II. zvezek.
J. Slapšak: Turki pred sv. Tilmom.
A. Rapè: Dane.
J. Ribičič: Kraljestvo čebel.
M. Gregorič: Otroški oder. IX

Vsaka šola naj bi imela vsaj po toliko izvodov teh najboljših mladinskih spisov, kolikor ima razredov.

Ceniki zastonj in poštnine prosto.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13
polec „Figovca“

priloroča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stek arska dela, tudi nova šolska poslopja
... na deželi itd. ...

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priloroča

vsakovrstne tiskovine za knjigovodstvo

za biblioteke, meščanske, obrtne in trgovske šole.

V Ceniki zastonj in poštnine prosto. V

C. kr. priv.

občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali v Trstu

Ustanovljena leta 1831. — Jamstveni zakladi znašajo nad 416 milijonov kron.

Poslovni izkaz zavarovalnega oddelka za življenje.

	meseca febr. 1913	od januarja 1913
Vložilo se je ponudb za zavarovano vsoto	1683	3325
Izgotovljenih polic je bilo za zavarovano vsoto	K 15,171.280-76	K 28,426.380-41
Naznanjene škode znašajo	1133	2231
	K 10,391.998-87	K 19,619.575-36
	K 763.856-70	K 1,647.529-73

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,

IV

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8.

priloroča

različne poštne in železniške tiskovine

za šolsko uporabo urejene po najnovejših uradnih vzorcih.

Ceniki zastonj in poštnine prosto.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev priporoča v mnogobrojno naročanje oz. kupovanje svoje liste in mladinske knjižice, ki jih izdaja, zalaga in ima v svoji zalogi, in sicer:

Učiteljskega Tovariša

šolsko-politiški list.

Vseletna naročnina 10 K, upravništvo na Marije Terezije cesti št. 8.

Zvonček

mladinski list.

Vseletna naročnina 5 K, upravništvo Frančiškanska ulica št. 8.

Popotnik

pedagoški list.

Vseletna naročnina 6 K, upravništvo Primskovo pri Kranju.

Jan Legova knjižnica I. in II. zvezek:

Dane.

Povest za mladino s štirimi slikami. Spisal Andrej Rapè. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski.

Turki pred Sv. Tilmom.

Zgodovinska povest s petimi izvirnimi slikami. Spisal Julij Slapšak. Spis je odlikoval s častno nagrado občinski svet ljubljanski.

Naročajte in širite naše liste in knjižice!

Naročajte Domače ognjišče in Našo Bodočnost.

Vodstvo Zaveze.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani

ima v zalogi naslednje knjige:

1. A. Rapè: Mladini, I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1-50, s pošto 16 h več.
2. J. Slapšak: Spisi Mišjakovega Julčka, I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. zvezek. Cena vsakemu teh osmih zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1-50 s pošto 16 h več.
3. Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino, I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1-50, s pošto 16 h več.
4. Josip Ribičič: Vsem dobrim. Cena lično vezani knjigi K 1-50, s pošto 16 h več.
5. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za šolsko mladino, I. in II. zvezek. Cena vsakemu teh dveh zvezkov brez poštnine je 20 h.
6. Emil Adamič: Slava cesarju Francu Jožefu I.! Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 2.—.
7. Besedilo k E. Adamičevi spevoigri. Cena 5 h.
8. Dr. E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? Cena 20 h.

Ves izkupiček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta.

Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in učiteljstva!

Vse te knjige se naročajo in kupujejo v „Učiteljski tiskarni“ in v vsaki knjigotržnici.